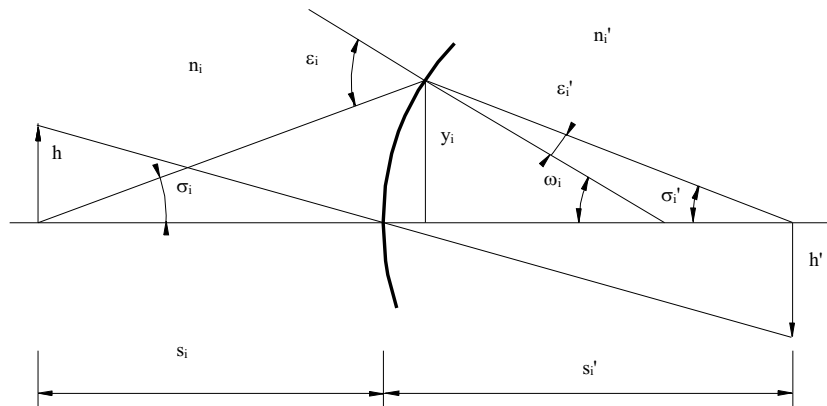

Fogalmak, jelölések előjel szabályok

A jelölésekben az alsó index a törő vagy tükröző felület sorszámát, a felső index nélküli jellemző a felületet megelőzőt (tárgyoldali), az indexelt pedig a felületet követőt (képoldali) jelöli.

Homlokpontnak nevezzük a fénytörő vagy tükröző felület optikai tengellyel való metszéspontját.

Az s_i és s_i' *metszéki távolság* az optikai tengely mentén a felület homlokpontjától a fénysugár optikai tengellyel való metszéspontjáig mért távolság, értéke akkor pozitív, ha az optikai tengellyel való metszéspont a homlokponttól jobbra van.

1. ábra. Fogalmak és jelölések

σ_i és σ_i' a fénysugár *hajlásszöge*, ami a fénysugár és az optikai tengely által bezárt szög. Pozitív, ha a fénysugarat a rövidebb úton az óramutató járásával ellenkező irányban forgatjuk, mindig hegyesszög.

A felületet érő sugár illetve a megtört vagy visszavert sugárnak a dőfés-pontba állított felületi normálissal bezárt szöge az ϵ_i és az ϵ_i' *beesési* illetve

törési vagy *visszaverődési szög*, mely mindig hegyesszög. Pozitív, ha a fénysugarat a rövidebb úton az óramutató járásával megegyező irányban forgatjuk be a felületi normálisba.

A szférikus felület beesési merőlegesen fekvő görbületi sugara és az optikai tengely által bezárt ω_i szög a *normális hajlásszöge*. Mindig hegyesszög. Ha a beesési merőlegest a rövidebb úton az óramutató járásával ellenkező irányban forgatjuk be az optikai tengelybe, akkor pozitív.

Ha a felület görbületi középpontja a felület homlokpontjától jobbra esik akkor az r_i *görbületi sugár* pozitív.

A felület előtti és utáni közeg törésmutatója n_i és n_i' . Visszaverődésnél abszolút értéke megegyezik a felület előtti törésmutatóval és azzal ellentétes előjelű. Fénytörésnél a törésmutatók előjele mindig pozitív.

A felület c_i *görbülete* a görbületi sugár reciproka. Ha a felület görbületi középpontja a felület homlokpontjától jobbra esik akkor a c_i görbület pozitív. Ha a felület sík, azaz $r_i = \infty$, akkor $c_i = 0$.

A *beesési pont* merőleges távolsága az optikai tengelytől az y_i *beesési pontmagasság*. Ha a beesési pont a tengely felett van, akkor ez a távolság pozitív.

A felület homlokpontja és az ebből a pontból az optikai tengelyre emelt merőlegesnek a beeső, illetve a megtört vagy visszavert fénysugárral való metszéspontja közötti távolság ezen merőleges mentén mérve a h_i és a h_i' *homlokponti magasság*. Ha ez a pont a tengely felett van akkor a homlokponti magasság értéke pozitív.

A tárgy illetve a képpont merőleges távolságát az optikai tengelytől nevezzük h illetve h' *tárgy illetve képpont magasságnak*. Index nélkül jelöljük. A homlokponti magasságra vonatkozó előjel szabály érvényes rá.

Az i -edik felület homlokpontjának távolsága az $i + 1$ -edik felület homlokpontjáig az optikai tengely mentén mérve a *légköz*, vagy *üvegvastagság*. Akkor pozitív, ha az $i + 1$ -edik homlokpont az i -edikről jobbra helyezkedik el.

Az i -edik és az $i + 1$ -edik felület közötti, a fénysugár mentén mért távolságot nevezzük t_i *sugárútnak*.